

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag
de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag

Datum 5 oktober 2026
Betreft Stand van zaken rondom de diverse initiatieven op het gebied van
Europese defensiesamenwerking.

Ministerie van Defensie
Plein 4
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Onze referentie
MINDEF20260061513
*Bij beantwoording, datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.*

Bijlage

1

Geachte voorzitter,

Uw Kamer verzocht een brief over de stand van zaken rondom de diverse initiatieven op het gebied van Europese defensiesamenwerking [kenmerk: 2026Z14166/2026D35124], in aanloop naar het commissiedebat over Europese defensiesamenwerking en de heroverweging van militaire aanwezigheid van de Verenigde Staten in Europa. Met deze brief informeer ik u, mede namens de minister van Buitenlandse Zaken en de minister van Economische Zaken en Klimaat, over ontwikkelingen en initiatieven die bijdragen aan een sterker Europa binnen een sterkere NAVO. Deze brief bouwt voort op de recent gepubliceerde Defensienota 2026: Samen voorwaarts!¹ (hierna: Defensienota).

Inleiding

De veiligheid van Nederland en Europa staat onder druk door de Russische agressieoorlog tegen Oekraïne, de toegenomen Russische dreiging en internationale spanningen. Om verdere escalatie in Europa te voorkomen is afschrikking noodzakelijk. Tegenstanders moeten ervan overtuigd zijn dat ze hun doelen in Nederland en de rest van Europa niet kunnen bereiken.

De NAVO vormt de basis van onze afschrikking. Een sterk Europa binnen de NAVO is daarbij essentieel, Europa kan niet langer afhankelijk zijn van anderen voor de eigen veiligheid. Omdat daarvoor extra investeringen in defensie en veiligheid noodzakelijk zijn, steunt Nederland de hogere NAVO-norm. Nederland zal aan die norm voldoen en andere landen actief aansporen hetzelfde te doen.

Geen enkel Europees land kan over alle militaire capaciteiten beschikken die nodig zijn voor afschrikking. De NAVO maakt plannen voor de collectieve verdediging van Europa, en stelt daarvoor doelstellingen aan bondgenoten. Om aan die doelstellingen te voldoen om collectief Europa te kunnen verdedigen, is samenwerking noodzakelijk. Door nauwer samen te werken op het gebied van (1) capaciteitsontwikkeling en materieel, (2) defensie-industrie en (3) op operationele inzet, vergroten Europese landen hun gezamenlijke slagkracht en daarmee de geloofwaardigheid van de afschrikking. Daarbij blijft het van belang om samen te werken binnen de EU en met onze belangrijkste NAVO partners, zoals de VS, het VK, Noorwegen, Turkije en Canada.

Binnen Europa wil Nederland vooroplopen. Niet om zich te onderscheiden, maar om onze veiligheid en vrijheid zo goed mogelijk te beschermen. De afgelopen jaren zijn daarvoor belangrijke stappen gezet. Hieronder volgen eerst internationale ontwikkelingen op defensiesamenwerking en daarna concrete voorbeelden van defensiesamenwerking waarin Nederland een belangrijke rol speelt.

¹ Kamerstuk 36 975, nr. 1

Internationale ontwikkelingen defensiesamenwerking

De NAVO en de EU zijn de belangrijkste samenwerkingsverbanden voor de veiligheid van Europa. Beide organisaties hebben de na de Tweede Wereldoorlog een essentiële rol gehad in een lange periode van vrede en veiligheid in Europa. De NAVO is de hoeksteen van onze collectieve verdediging, en de EU geeft belangrijke ondersteuning aan deze verdediging. Mede door de toegenomen dreiging van Rusland en internationale spanningen hebben NAVO-bondgenoten vorig jaar in Den Haag een belangrijke stap gezet. Ze spraken af om tenminste 5% van het bruto binnenlands product te besteden aan defensie en bredere veiligheids- en defensiegerelateerde uitgaven. Deze extra investeringen versterken de Europese paraatheid en het vermogen om Europa te verdedigen. Dit maakt het partnerschap tussen Europa en de VS gelijkwaardiger.

Sinds de grootschalige Russische inval in Oekraïne speelt de EU een groeiende rol op defensiegebied. Nederland steunt dit. Het 'Witboek Europese Defensiegereedheid 2030', gepubliceerd in maart 2025, legde voor het eerst een brede agenda neer voor het versterken van de Europese defensiegereedheid. In september jl. heeft commissievoorzitter Von der Leyen nieuwe voorstellen aangekondigd. De EU werkt aan het gezamenlijk versterken van de Europese defensie-industrie, ontwikkeling van Europese capaciteiten, steun aan Oekraïne, vereenvoudiging van wetgeving en de versterking van defensiepartnerschappen. De kracht van de EU ligt in de nauwe en geïntegreerde samenwerking tussen lidstaten en wat ze hierdoor samen kunnen bereiken. Dat maakt de EU een geopolitieke speler van belang. Het kabinet heeft met interesse geluisterd naar de voornemens die Europese Commissievoorzitter Von der Leyen daarnaast in de Staat van de Unie 2026 heeft gepresenteerd, waaronder de Europese Veiligheidsraad. Het kabinet ziet uit naar de nadere uitwerking van de nieuwe initiatieven door de Commissie. Goede samenwerking met de NAVO is hierbij essentieel.

De Russische dreiging en agressie hebben gezorgd voor betere en nauwere samenwerking tussen landen onderling. Zo is bijvoorbeeld de samenwerking tussen EU-lidstaten en Oekraïne vergroot. Daarnaast is het belang van diverse (kop)groepen en gelegenheidscoalities toegenomen om op specifieke onderdelen sneller stappen te zetten. Denk hierbij aan de *Joint Expeditionary Force* (JEF) en de *Coalition of the Willing for Ukraine*. Tot slot is er toegenomen aandacht voor het versterken van maatschappelijke weerbaarheid en civiel-militaire samenwerking, ook dit is cruciaal voor geloofwaardige Europese afschrikking.

Nederlandse inspanning voor een sterker Europa in de NAVO

De strategische doelstelling van Nederland is dat Europa meer verantwoordelijkheid neemt voor de eigen veiligheid. Nederland zet zich daarom in voor een sterker Europa binnen de NAVO, zodat we samen geloofwaardig kunnen afschrikken, ons grondgebied kunnen verdedigen en onze vrijheid kunnen beschermen. Daarbij staan de capaciteitsdoelen van de NAVO en het aanpakken van tekorten centraal. Om onze strategische doelstelling te bereiken, zoekt Nederland actief samenwerking met partners op operationeel vlak, op het gebied van capaciteitsontwikkeling en materieel en om de defensie-industrie te versterken. De kwaliteit van de Nederlandse krijgsmacht, maakt Nederland tot een gewaardeerd partner. Waar dit kansrijk of nodig is, neemt Nederland een voortrekkersrol.

De volgende initiatieven laten zien hoe Nederland hier in de praktijk invulling aan geeft. In de bijlage van deze brief is meer informatie opgenomen over de samenwerking op deze gebieden, de achterliggende doelstellingen, de concrete stappen die Nederland zet en voorbeelden daarvan.

- **Operationele defensiesamenwerking:** Een voorbeeld van operationele Europese samenwerking waar Nederland trots op mag zijn, is het Duits-Nederlandse legerkorps 1GNC (*1 German-Netherlands Corps*). Dit Corps heeft sinds juni 2026 de rol van tactisch hoofdkwartier voor de NAVO op zich

genomen. 1GNC is hiermee een toonaangevend en historisch voorbeeld van hoe Europese verantwoordelijkheid binnen de NAVO eruit kan zien: Nederland en Duitsland zijn twee Europese partners die binnen de NAVO een stap naar voren zetten. 1GNC heeft de *command & control* op zich genomen van de NAVO-eenheden die in Estland en Letland gestationeerd zijn. Hiermee draagt 1GNC, als Europees samenwerkingsverband, bij aan de verdediging van de oostflank van de NAVO en aan het afschrikken van Rusland.

- **Capaciteitsontwikkeling en materieel:** De samenwerking met het Verenigd Koninkrijk (VK) is recent geïntensiveerd. Nederland en het VK zijn van plan nieuwe amfibische transport schepen te gaan ontwikkelen en produceren. Dit moet leiden tot verdere integratie en interoperabiliteit van de Brits/Nederlandse *Amphibious Force*. Gezamenlijke Europese ontwikkeling en aanschaf zoals deze zorgt dat krijgsmachten makkelijker samen kunnen optreden, wat bijdraagt aan de Europese veiligheid. De komende jaren zal Defensie dit soort Europese materieelsamenwerking intensiveren.
- **Defensie-industrie:** Nederland blijft zich onverminderd hard maken voor de veiligheid en bescherming van Oekraïne. Dit draagt nadrukkelijk bij aan veiligheid van het Europees continent. Daarom heeft Nederland zich ingezet voor een grootschalige EU-lening voor Oekraïne van 90 miljard euro. Hiermee kan Oekraïne onder meer militair materieel aanschaffen, zoals drones. Hierover is in 2025 een akkoord bereikt. Nederland heeft zich in de onderhandelingen hard gemaakt voor voldoende flexibiliteit om militair materieel uit derde landen aan te kunnen schaffen, indien dit niet of niet tijdig in Europa beschikbaar is. Zo blijven de Oekraïense noden voorop staan. Daarnaast stimuleren de voorwaarden van deze lening aanschaf bij Oekraïense en Europese defensie-industrie, zodat de lening ook bijdraagt aan versterking van onze industrie. Nederland zet zich daarbij in voor verdere samenwerking en integratie tussen de Oekraïense en Nederlandse defensie-industrie, zodat bedrijven aan beide kanten structureel kunnen samenwerken, productiecapaciteit kunnen versterken en innovatie kunnen versnellen.

Conclusie

Nederland en Europa moeten weerbaarder worden om onze veiligheid en die van onze bondgenoten beter te kunnen beschermen en dit moet in rap tempo. Daarvoor is samenwerking onmisbaar. Nederland zet daarom in op een sterker Europa dat meer verantwoordelijkheid neemt voor de eigen veiligheid en daarmee de NAVO versterkt. Europa zal zo ook een serieuzere en gelijkwaardigere veiligheidspartner vormen voor bondgenoten en partners die cruciaal zijn voor het waarborgen van onze veiligheid.

De afgelopen jaren is vooruitgang geboekt om te komen tot een sterker Europa binnen de NAVO, tegelijkertijd is duidelijk dat er nog stappen gezet moeten worden. De belangrijkste opgave voor de komende periode is om de ingezette ontwikkeling te versnellen: om voldoende tempo te maken, nationale en Europese belangen met elkaar te blijven verbinden en ervoor te zorgen dat Europese landen gezamenlijk optrekken. We moeten daarvoor gebruik maken van de bestaande organisaties en samenwerkingsverbanden, maar ook open staan voor nieuwe vormen van samenwerking. Dat vraagt niet alleen om nieuwe initiatieven, maar vooral om het uitvoeren van gemaakte afspraken en het daadwerkelijke opbouwen van de benodigde militaire capaciteiten. Alleen door samen te werken, houden we Nederland veilig.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN DEFENSIE

Dilan Yeşilgöz-Zegerius